

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 29/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť E. Š., Ž., zastúpenej advokátkou Mgr. S. G., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivé konanie podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 7 Co/74/2012-189 z 30. mája 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. Š. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. októbra 2012 doručená sťažnosť E. Š., Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. S. G., Ž., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na spravodlivé konanie

podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co/74/2012-189 z 30. mája 2012.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že sťažovateľka bola v procesnom postavení navrhovateľky v 1. rade účastníčkou konania vo veci o určenie vlastníckeho práva a určenie veci patriacej do dedičstva vedeného na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 13 C 239/2008. Rozsudkom z 25. novembra 2010 vyhovel okresný súd návrhu na začatie konania v celom rozsahu. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 151 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) až samostatným uznesením č. k. 13 C 239/2008-166 z 24. januára 2012, v ktorom okresný súd nevzal do úvahy posledné vyčíslenie náhrady trov konania, keďže toto vyčíslenie bolo doručené súdu až po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty, a priznal sťažovateľke náhradu trov konania podľa predchádzajúceho vyčíslenia trov. Zároveň podľa sťažovateľky súd nesprávne aplikoval vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pri posúdení nároku na odmenu za spoločný úkon vykonaný pre viacerých klientov, v dôsledku čoho jej znížil priznanú odmenu za tieto úkony.

Uznesenie prvostupňového súdu o náhrade trov konania napadla sťažovateľka včas podaným odvolaním. V odvolaní argumentovala nesprávnou aplikáciou ustanovenia § 151 ods. 1 a 2 OSP a poukazovala na to, že okresný súd ju mal vyzvať na vyčíslenie trov konania do troch pracovných dní od doručenia výzvy, a zároveň poukazovala na to, že súd nemal byť viazaný jej nesprávnym (nižším) vyčíslením trov právneho zastúpenia. Tiež namietala nesprávne určenie výšky tarifnej odmeny v dôsledku odlišného posúdenia hodnoty nehnuteľnosti. Za nesprávny označila aj výklad ustanovenia § 13 ods. 2 vyhlášky a určenie výšky nároku na odmenu advokáta.

Odvolací súd uznesením č. k. 7 Co/74/2012-189 z 30. mája 2012 zmenil napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, čo sa týka výšky priznaných trov právneho zastúpenia.

Nepovažoval pritom za opodstatnenú námietku o včasnom vyčíslení trov právneho zastúpenia a neviazanosti súdu návrhom, ak trovy konania nie sú vyčíslené správne. Podobne ako prvostupňový súd aj krajský súd preto vychádzal z predchádzajúceho predloženého vyčíslenia. Za dôvodnú však uznal krajský súd námietku týkajúcu sa nesprávnej aplikácie ustanovenia § 13 ods. 2 vyhlášky a tiež námietku týkajúcu sa základnej sadzby tarifnej odmeny.

Podľa sťažovateľky krajský súd podobne ako okresný súd nesprávnou aplikáciou ustanovenia § 151 ods. 1 a 3 OSP porušil jej už označené práva.

Sťažovateľka na podporu svojich tvrdení uvádza tieto argumenty:

„V uvedenom prípade ide o situáciu, kedy súd o nároku na náhradu trov konania rozhodoval samostatným uznesením po meritórnom rozhodnutí o nároku na určenie predmetu dedičstva. Nesúhlasíme však s názorom vyslovenými v rozsudku, že navrhovatelia prostredníctvom právnej zástupkyne nespĺnili jednu z podmienok pre priznanie náhrady trov právneho zastúpenia a to vyčíslenie trov právneho zastúpenia v lehote 3 pracovných dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci.

Samotné rozhodovanie o náhrade trov konania je taktiež návrhovým konaním (uvedené vyslovil aj KS Žilina) na ktoré konanie sa taktiež vzťahuje dispozičná zásada, tzn. disponovanie s podaným návrhom zo strany účastníkov súdneho konania až do právoplatného rozhodnutia vo veci, tzn. rozhodnutia o uplatnenom nároku na priznanie trov právneho zastúpenia ako procesnej garancie realizovateľnosti práva účastníka súdneho konania.

Rozhodnutie o povinnosti nahradiť trovy konania je nesporne podmienené procesnou aktivitou účastníkov a to jednak:

- uplatnením nároku na ich priznanie - nárok na prisúdenie trov konania bol uplatnený už v podanom návrhu na rozhodnutie vo veci,

- a ich vyčíslenie - OS súdu predložené dňa 29. 11. 2011, ktorých vyčíslená výška pri uplatnení dizpozičnej zásady bola upravené podaním dňa 23. 5. 2011, teda pred rozhodnutím o náhrade trov konania uznesením OS Žilina.

Tvrdíme, že v danom prípade zo strany účastníkov došlo k procesnému splneniu podmienok pre priznanie náhrady trov právneho zastúpenia vo výške upravenej podaním zo dňa 23. 5. 2011, nakoľko dňa 29. 11. 2010 bola splnená druhá procesná podmienka spočívajúca v ich vyčíslení, aj keď nesprávnym spôsobom. Záver súdov je preto potrebné považovať za negovanie dispozičnej zásady. Dizpozičná zásada sprevádza celé súdne konanie, a teda aj konanie vo veci priznania náhrady trov konania ako samostatného nároku, ktorý je potrebné chápať ako rozhodovanie vo veci samej - tzn. nároku na náhradu trov konania, čo sa premieta aj do samostatných výrokov súdnych rozhodnutí a to:

- rozhodnutie o nároku ktorého sa účastník domáha,*
- rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania.*

Pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov právneho zastúpenia, súdy síce uplatnili správne ustanovenie právneho predpisu, avšak toto ustanovenie nesprávne vyložil, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie vtom, že súd nepriznal účastníkom náhradu trov právneho zastúpenia vo výške uplatnenej.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti vydal tento nález:

„základné právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu Žilina vydaným dňa 30. 5. 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co/74/2012-189, porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu Žilina sp. zn. 7 Co/74/2012-189 zo dňa 30. 5. 2012 a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania do troch dní od vydania nálezu na účet právnej zástupkyne vo výške 322,96 € (za 2 úkony, pričom 1 úkon predstavuje sumu 127,16 € + 7,63 € režijný paušál + DPH).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia

označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

Podstatou námietok sťažovateľky sú jej tvrdenia o porušení práva na spravodlivé súdne konanie nesprávnou aplikáciou ustanovenia § 151 ods. 1 a 3 OSP.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti preskúmal argumentáciu sťažovateľky a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

Krajský súd uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia takéto dôvody:

„Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec v rozsahu vymedzenom ust. § 212 ods. 1 O. s. p. a bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) napadnuté uznesenie zmenil podľa § 220 O. s. p. tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Odvolačnú námietku o včasnom vyčíslení trov právneho zastúpenia nepovažoval krajský súd za opodstatnenú. Zhodne s okresným súdom dospel k záveru, že vyčíslenie trov právneho zastúpenia zo dňa 23. 5. 2011 bolo urobené po uplynutí zákonnej lehoty vyplývajúcej z ust. § 151 ods. 1 v spojení s odsekom 3 O. s. p.

Ustanovenie § 151 ods. 3 O. s. p. upravuje postup účastníkov pri vyčíslení trov právneho zastúpenia, v prípade, ak súd rozhodol, že o trovách konania rozhodne

po právoplatnom skončení vo veci samej. V tomto prípade, je účastník povinný tieto trovy vyčísliť v lehote troch pracovných dní od právoplatnosti takéhoto rozhodnutia. Pokiaľ ich v tejto lehote nevyčísli, súd, aplikujúc primerane ustanovenie § 151 ods. 2 O. s. p., na použitie ktorého ustanovenie § 151 ods. 3 O. s. p. priamo odkazuje, účastníkovi trovy právneho zastúpenia neprizná. Aplikovať § 151 ods. 4 O. s. p., je možné v prípade, ak sa rozhodnutie, ktorým sa konanie končí nevyhlasuje.

V súdnej veci boli prvostupňový rozsudok (č. k. 13 C/239/2008-124 zo dňa 25. 11. 2010), ako aj druhostupňový rozsudok (č. k. 9 Co/73/2011-155 zo dňa 24. 2. 2011) verejne vyhlásené, lehota na vyčíslenie trov konania tak začala účastníkom plynúť odo dňa ich právoplatnosti - 16. 5. 2010 a uplynula 19. 5. 2010. Okresný súd potom správne vychádzal z vyčíslenia trov právneho zastúpenia tak ako boli špecifikované v podaní navrhovateľov zo dňa 26. 11. 2010 a neprihliadal na oneskorené vyčíslenie, ktoré mu bolo doručené až dňa 23. 5. 2010.

Ďalej nezodpovedá stavu veci tvrdenie navrhovateľov, že súd pri rozhodovaní o trovách konania nie je viazaný návrhom v prípade, že trovy konania nie sú vyčíslené správne. Z ust. § 151 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že o trovách konania rozhoduje súd na základe návrhu. Návrh je podaním, ktoré musí mať náležitosti vyplývajúce z § 42 ods. 3 O. s. p., t. j. musí byť z neho okrem iného zrejmé, čoho sa účastník domáha. Týmto návrhom je súd viazaný (§ 153 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 O. s. p.).

Navrhovatelia pri vyčíslení trov konania zo dňa 26. 11. 2010 sami limitovali výšku uplatnených trov konania, aj keď spôsob jej výpočtu nebol správny. Túto skutočnosť nemohli konvalidovať následným vyúčtovaním trov konania po uplynutí zákonnej lehoty označeným ako oprava a doplnenie vyúčtovania trov právneho zastúpenia.“

Podľa ustanovenia § 151 ods. 1 OSP o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia.

Podľa ustanovenia § 151 ods. 2 OSP ak účastník v lehote podľa odseku 1 trovy nevyčísli, súd mu prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia

rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia; ak takému účastníkovi okrem trov právneho zastúpenia iné trovy zo spisu nevyplývajú, súd mu náhradu trov konania neprizná a v takom prípade súd nie je viazaný rozhodnutím o prisúdení náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa ustanovenia § 151 ods. 3 OSP v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní, môže súd rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane s tým, že lehota troch pracovných dní plynie od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Podľa ustanovenia § 151 ods. 4 OSP ak sa rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nevyhlasuje a bol podaný návrh na rozhodnutie o trovách, súd vyzve účastníka na vyčíslenie trov do troch pracovných dní od doručenia výzvy. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane.

Ako z citovaného ustanovenia § 151 ods. 1 OSP vyplýva, priznanie trov právneho zastúpenia účastníkovi konania je viazané na splnenie si subjektívnej povinnosti advokáta vyčísliť si včas trovy právneho zastúpenia, a nie od svojvôle súdu. Preto nepriznanie náhrady trov právneho zastúpenia účastníkovi konania súdom z dôvodu porušenia, resp. nesplnenia si subjektívnej povinnosti advokátom účastníka konania (hmotnoprávny vzťah), nemožno ponímať ako sankciu súdu voči účastníkovi konania (procesný vzťah), resp. ako svojvoľné rozhodnutie súdu porušujúce právo účastníka konania (napr. II. ÚS 206/08).

Z príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktoré sa týkajú trov konania, vyplýva, že súd rozhoduje o náhrade trov konania na návrh a prisúdenie trov konania sa viaže na splnenie formálnych podmienok a predpokladov, ktoré sú predmetom súdneho posúdenia a uváženia. Vo vzťahu k uplatneniu trov konania ide o povinnosť účastníka konania vyčísliť trovy konania v ustanovenej lehote. Z právnej úpravy vyplýva tiež záver, že na priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v nárokovateľnej výške

nepostačuje akýkoľvek úkon s očakávaním, že všeobecný súd ich prizná „v správnej výške“.

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Vzhľadom na aplikáciu príslušných na vec sa vzťahujúcich procesnoprávných zákonných ustanovení je napadnuté rozhodnutie krajského súdu aj náležite odôvodnené.

V súvislosti s namietaným rozhodnutím krajského súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ani práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05). Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a sťažovateľkou označeným právom (čl. 46 ods. 1 ústavy), a preto bolo potrebné ňou podanú sťažnosť odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 2013